

Aangenaam kennis te maken

Crossing Border tien jaar jong

‘Alle vooroordelen aan flarden. Op Crossing Border waren overal cadeautjes. Als wij Moeder Aarde ooit nog eens een andere naam willen geven dan zou die “planeet Crossing Border” moeten zijn, want op Crossing Border leer je hoe de wereld zou moeten zijn.’

Zo begon de recensie in het Algemeen Dagblad na Crossing Border 2002. Een groter compliment voor het festival is nauwelijks denkbaar. Tenslotte is Crossing Border de plek waar diverse disciplines naast elkaar, door elkaar en met elkaar getoond worden. Literatuur, muziek, *spoken word*, film en beeldende kunst blijven niet gebonden aan hun eigen vaste plek, maar ze treden ook buiten de geëffende paden. In de tien edities van Crossing Border sinds 1992 is het uitgegroeid tot het grootste festival in Europa waar de combinatie van literatuur en muziek centraal staat. Oprichter en directeur Louis Behre begon jaren geleden met het organiseren van kleinschalige literaire evenementen. Zo werden vanuit zijn eigen boekwinkel in Amsterdam, waar meer bezoekers kwamen dan er boeken verkocht werden, de befaamde literaire middagen in café Het Kremlin georganiseerd. Hij organiseerde in 1992 een tour met Allen Ginsberg en het Black Spirit Festival. In zijn woonplaats Den Haag werd de volgende stap

gezet met het Zuiderstrand Festival. Vervolgens vond in 1993 het eerste Crossing Border Festival plaats in een kraakpand in Den Haag. Simon Vinkenoog, Jules Deelder, Hans Plomp, H.C. ten Berge en Bart Chabot behoorden tot de eerste artiesten. Het festival werd vooral met eigen middelen georganiseerd. Er was nog zo weinig geld dat de vrouw van Louis Behre aan de kassa zat en dat Louis na elke tiende bezoeker naar de kleedkamer rende om weer een artiest uit te betalen. De mengvorm van de verschillende kunstvormen was echter direct een groot succes, er kwam veel publiek en de media schonk veel aandacht aan dit nieuwe fenomeen in festivalland.

Nomaden

De doelstelling van het festival om literatuur en muziek op een andere manier aan het publiek te presenteren, is ontstaan vanuit de liefde voor literatuur, voor het geschreven en gesproken woord. Niet alleen de schrijvers van boeken krijgen de aandacht van een groter publiek, ook (pop)muzikanten verdienen aandacht voor hun geschreven, gezongen, gerapte of geschreeuwde woord. Crossing Border leidt het bestaan van een nomadenvolkje. Het is een evenement dat zich niet hecht aan één locatie, aan één dwingend concept, aan één vestigingsplaats of aan één thema. Crossing Border weigert zich vast te leggen en met name: het wei-

gert zicht vast te laten leggen. De nomaden trekken naar die plaats waarvan zij vermoeden daar de meest vruchtbare en inspirerende omgeving aan te treffen. In vogelvlucht bracht deze opstelling Crossing Border reeds in een Haags kraakpand, in een theater, in een locatie in Duitsland en in een plaats in België, in een aantal theaters en een kerk, in een congrescentrum, in een aantal theaters aangevuld met een paar tenten en een gekraakte bioscoop. De komende editie, van elf tot en met zestien november 2003, vindt plaats in Den Haag in de Koninklijke Schouwburg, het Haags Historisch Museum, Branoul, Pepijn, Paard van Troje en de Grote Kerk.

Driehoeken

Het programma is via een driehoeksformule opgebouwd: een bekende schrijver wordt samen met een minder bekende schrijver en met een bekende of minder bekende popgroep geprogrammeerd. Zo ontstaat er een mix waardoor het publiek verleid wordt kennis te nemen van gekend en nog niet gekend talent. Op deze wijze hebben veel gerenommeerde schrijvers hun eerste grote optreden mogen beleven op Crossing Border. Zo stond Arnon Grunberg in 1994 voor een groot publiek en introduceerde Remco Campert de jonge dichter Mustafa Stitou. Een zeer groot aantal schrijvers dat na 1994 debuteerde, vond op Crossing

Border een goed podium om een groter publiek te bereiken. Onder de meer dan 1200 artiesten die in de afgelopen jaren optraden vinden we schrijvers als Gerard Reve, Hafid Bouazza, A.F.Th. van der Heijden, Connie Palmen, Edna O'Brien, Manon Uphoff, Irvine Welsh, Joost Zwagerman, Ronald Giphart, Lou Reed, Abdelkader Benali, Yasmine Allas, Meir Shelev, Kees van Kooten, Hans Teeuwen, Dave Eggers, Said El Haji, Khalid Boudou en Norman Mailer. Een mooi voorbeeld van de presentatie van nieuw talent vond afgelopen editie plaats in de Stadsschouwburg Amsterdam. In de bomvolle zaal introduceerden Kees van Kooten, Gerrit Komrij en Remco Campert de jonge Vlaamse dichter/schrijver Dimitri Verhulst, die door dit zeer succesvolle optreden onmiddellijk zijn naam wist te vestigen.

Literatuur om naar te kijken

De combinatie van literatuur en muziek kan tot onverwachte, onbedoelde en soms hilarische momenten leiden. Zo stond in 2000 de jonge schrijver Cor Vos geprogrammeerd voor het optreden van een wereldster, de zangeres Jill Scott. Zij trad voor het eerst op in Nederland en dat had een volgepakt Paradiso tot gevolg. De debutant Cor Vos las dit nerveuze en verwachtingsvolle publiek een fragment voor uit zijn boek. Het grootste deel van het publiek begreep in eerste instantie helemaal niet wat die man op

Aangenaam kennis te maken

dat podium deed. 'Waarom duurt die toespraak zo lang?' verzuchtte iemand in het publiek. Cor Vos vertelde later vol trots dat de eerste rijen zeer aandachtig naar zijn tekst hadden geluisterd en dat hij zelfs een aantal boeken moest signeren.

Crossing Border is in de tien jaar uitgegroeid tot hét synoniem voor een meerdaagse avontuurlijke reis door het internationale literatuur- en muzieklandschap.

'Tijdens Crossing Border tref je de mooiste cadeautjes vaak aan in de donkerste hoekjes van de zolder,' stond er in het *Algemeen Dagblad*. *Het Parool* was 'geprikkeld, vermaakt en meegesleept'. Ook het ministerie van OC&W en de Gemeente Den Haag her- en erkennen de status van het festival en steunen het financieel. Daarnaast is er een aantal sponsors en fondsen actief betrokken bij Crossing Border.

Het Crossing-bordergevoel

De Amerikaanse schrijver Neal Pollack formuleerde in 2001 het Crossing-Bordergevoel als volgt:

'Dit is het Crossing Border festival. De naam zegt het al: hier worden grenzen overschreden, handen geschud, gedachten uitgewisseld tussen nieuwe en oude muzikanten tussen aankomende en gevestigde schrijvers, tussen Amerikanen en Europeanen. Ik

durfde na elf september eerst niet te gaan. Maar toen dacht ik: dit is de beste plek om nu te zijn.

Crossing Border verbreedert. Dit is een festival van het gesproken woord!

Crossing Border Festival
Prinses Mariestraat 34
2514 KC Den Haag
tel. (070) 346 23 55
fax (070) 362 27 70
internet www.crossingborder.nl

AGENDA

Tot 21 september 2003

Familieverhalen uit Zuid-Afrika

Het KIT Tropenmuseum in Amsterdam toont het leven van negen Afrikaanse families door middel van beelden, verhalen en voorwerpen. Meer informatie: www.kit.nl/tropenmuseum/tentoonstellingen/zuidafrika/default.asp.

Tot 12 oktober 2003

Van Gogh 150: Vincent & Hélène

Het Kröller-Müller Museum in Otterlo viert de honderdvijftigste verjaardag van Vincent van Gogh met een tentoonstelling waarin de passie van de oprichtster van het museum, Hélène Kröller-Müller naar voren komt.

5-14 september 2003

Film by the Sea

Filmfestival in Vlissingen. Hier wordt ook het basislesprogramma 'Boek en film' van Stichting Lezen en het Nederlands Instituut voor Filmeducatie gepresenteerd. Meer informatie: www.filmbythesea.nl.

20 september 2003 t/m 4 januari 2004

Overzichtstentoonstelling Emmy Andriess

De vijftigste sterfdag van de fotografe Emmy Andriess is voor het Fotomuseum Den Haag aanleiding een groots overzicht van haar werk tentoon te stellen. Meer informatie: tel. (070) 338 11 44 of www.fotomuseumdenhaag.nl.

24 september t/m 3 oktober 2003

Nederlands Film Festival

Filmfestival in Utrecht.
Meer informatie: www.filmeducatie.nl.

14 en 15 november 2003

Conferentie Het Schoolvak Nederlands

Zeventiende editie van de Vlaams-Nederlandse conferentie waar uiteenlopende aspecten van het vak aan de orde komen, waaronder literatuuronderwijs. Deze editie vindt plaats op de Domstad Hogeschool in Utrecht.
Meer informatie: www.hetschoolvaknederlands.org.

19 februari 2004

Lezen in het vmbo; kansen en mogelijkheden

Studiedag over fictie- (en non-fictie)onderwijs in het vmbo, waar onder meer aan de orde komen: het aanbod van boeken en andere media, Bazar, toetsing in relatie tot het fictiedossier, film en theater in relatie tot boeken, alsmede de bredere problematiek van de taalachterstand.

De dag vindt plaats in Utrecht, aan het Vredenburg 19. Meer informatie: Stichting Lezen, tel. (020) 623 05 66 of www.lezen.nl.